

Православието, религиите на Запада се основават на разсждъчността,—еднакво кѣтолицѣзмътъ, както и протестанството. Въ противоположност на славянската любовно-братска община, западниятъ свѣтъ се държи върху борба на интереситъ, върху правата на личността, съ една дума — върху развитието на юридическото начало.

Въ славянофилския миогледъ всемирно-историческата задача на Русия, както това се вижда отъ горната характеристика, произтича по най-непосрѣденъ начинъ изъ основнитъ свойства на руския духъ. Би било досущъ невъзможно да се реши, кой отъ двата елемента е билъ по-важенъ за стария славянофилъ, — националниятъ, или всемирно-историческиятъ. Самиятъ въпросъ за изборъ между националното и общочовѣшкото не е могълъ да възникне за славянофила, понеже ни да си представи руската националностъ, безъ Православието и Общинността, нито да се усъмни въ общочовѣшкото значение на тѣзи две начала е било за него еднакво невъзможно.

Юрій Самарина е питалъ въ 1847 г.: „Та що е народностъ, ако не общочовѣшко начало, развитието на което се дава въ дѣлъ на едно племе предимно предъ други, поради особеното съчувствие между това начало и природнитъ свойства на народа?“. А споредъ едно сравнение на Ив. Керѣвски, общечовѣшкото начало е семе, а свойството на народа е оная почва, въ която това семе е хвърлено. Едното и другото, почвата и семето, сж еднакво необходими, за да произведатъ плода, който е именно народността. „Единичка народността още не ще ни доведе до общочовѣшко значение“, е твърдѣлъ Кошелевъ, и, считайки за такова общочовѣшко начало на руския народъ неговата религия, той решително обявявалъ: „безъ православието—нашата народностъ е боклукъ“. Славянофилскиятъ миогледъ е противъ отъ религиозенъ духъ, какъвто характеръ носи изобщо целата руска философия, на която истински основатели сж именно първитъ славянофили. Тѣхната националистична доктрина е етическо (пормативно) учение, основано на християнството въ формата на Православието. За тѣхъ националната идея не е била нѣкаква „вродена идея“, не е кръвенъ (племененъ) зародишъ, а *призвание*, или предназначение. „И въ этомъ случаѣ национално самосправданіе восходить къ исповѣданію безусловной, общезначной и единой Правды, которою *должно* (не принудително, но нормативно) освящаться всякое челоѣческое дѣланіе и предъ лицомъ которой оно оправдывается или осуждается, независимо отъ своего соотвѣтствія народному духу и племенному характеру; народы при